

Budsjett 2020

Rådmannen sitt budsjettsskriv

Austrheim har det vestlegaste fastlandspunktet i Noreg. I 2018 vart den universelt tilrettelagde vegen ut til varden opna. I løpet av 2019 har besøkstalet til Vardetangen tatt seg sterkt opp. Her er bilete frå opninga.

Formannskapet Arbeidsmøte 4. november

Drøftingar med HTV 7. november

Formannskapet handsaming 21. november

28. november. Formannskapet sitt budsjett lagt ut offentleg og vert sendt kommunestyret

Mellom 28. november og 12. desember. Budsjett sendt til RMNF, Eldrerådet, Landbruksfagrådet og Ungdomsrådet

Kommunestyret 12. desember

Innhold

Føreord	3
Demografiske utfordringar for Austrheim kommune i økonomiplanperioden.....	3
Målsetjingar på økonomiområdet.....	4
Akkumulert underskot og ROBEK.	4
Arbeid med budsjettet og prosjektet «Austrheim - frå krise til utvikling.....	5
Rådmannen sine kommentarer til punkta i skrivet frå fylkesmannen	6
Andre moment i budsjettet 2020.	8
Rådmannen sitt arbeid med budsjett 2020.....	9
Auke av inntekter	9
Auke i tilbod/tenester 2020.	9
Kutt i budsjettet under den administrative handsaminga.....	9
Teknisk drift - Privatisering av kommunal veg.....	12
Investeringar 2020.....	14
Utrekningar som gjeld kutt i budsjett:	16
Austrheim kystbarnehage og Kaland barnehage.	16
Rådmannen sine kommentarer til nedbemannings i barnehagane.	17
DEL B. Økonomiplan 2019-2020-2021-2022.....	18
Finansielle nøkkeltal.....	19
Utvikling i lånegjelda	20
KOSTRA-gjennomgang av drift i Austrheim	21
Rådmannen si tolking av KOSTRA-tabellen.	22
KOSTRA-gjennomgang av dei mindre sektorane utanfor inntektssystemet.....	24
Rådmannen sin gjennomgang og tolking av KOSTRA-tala	25
Endringar i alderssamansetjinga i Austrheim – demografiske utfordringar.....	26
«Omsorgstrappa.».....	27
Investeringar i økonomiplanperioden.....	28
Større byggeprosjekt.	29
Konklusjon	29
VEDLEGG: Fylkesmannen sitt skriv om statsbudsjettet 2020.	30

Føreord

Dette dokumentet er rådmannen sin gjennomgang av hovudtrekka i budsjettet for 2020 og økonomiplanen for perioden 2021-2023. Det inneheld rådmannen sine prioriteringar for 2020 og økonomiplan for komande fireårs-periode. Arbeidet med budsjettet blir gjort i tett samarbeid med avdelingsleiarane og dei hovudtillitsvalde. Likevel er dette skrivet rådmannen sine kommentarar til det framlagde budsjettet. Det er lagt inn fleire KOSTRA-tal enn tidlegare. Grunnen er at i prosjektet frå 2018. «Austrheim – frå krise til utvikling,» har vi brukt offisielle nøkkeltal som KOSTRA, som gir politikarar og administrasjon verdifull styringsinformasjon.

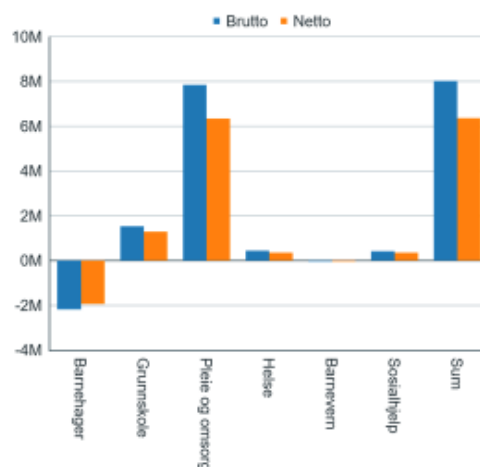
Demografiske utfordringar for Austrheim kommune i økonomiplanperioden.

Definisjon av demografikostnader kan vere kostnader som kommunen vil få på grunn av endra tal innbyggjarar i aldersgrupper. Statistisk nyttar t.d. dei over 80 år, sju ganger så mykje helse- og omsorgstenester som dei under 80 år. Telemarksforskning, som Austrheim kommune har eit samarbeid med, påviser ein auke på ca. 8,0 mill kr i demografikostnader i økonomiplan-perioden 2020-2023. Dei påviser færre barn i aldersgruppa 0-5 år, fleire barn i aldersgruppa 6-15 år og fleire eldre i aldersgruppa over 80 år. Utfordringa for Austrheim kommune dei næraste åra, er å ta ned forbruket i barnehage og vurdere korleis ein skal møte det auka behovet i skule og spesielt i eldreomsorg. Noko av auka elevtal i skule kan bli møtt med samanslåing av ungdomstrinn. Mange av klassane har i dag ikkje maksimalt elevtal, slik at auken i elevtal ikkje automatisk vil føre til auka klassetal på alle alderssteg.

Diagrammet og teksten under viser Austrheim kommune sine utfordringar i økonomiplanperioden 2020 – 2023. Mindre behov for kostnader i barnehage. Noko meir behov for kostnader i grunnskule. Betydeleg større behov for kostnader innan pleie og omsorg.

Demografikostnader 2020-2023

- Diagrammet viser akkumulerte demografikostnader for ulike tjenesteområder for perioden 2020-2023.
- Basert på hovedalternativet (MMMM) er det for perioden 2020-2023 beregnet økte demografikostnader på 8,0 mill. kr (4,4 prosent).
- På pleie og omsorg er det beregnet økte demografikostnader på 7,9 mill. kr (10,7 prosent). På barnehage og grunnskole er det beregnet demografikostnader på hhv. -2,2 mill. kr (-7,7 prosent) og 1,5 mill. kr (3,2 prosent).
- På øvrige områder er det beregnet noe økte demografikostnader i perioden 2020-2023.

Akkumulerte demografikostnader 2020-2023. Mill. 2019-kr. Austrheim kommune. Kilde: SSB/TBU/beregninger ved TF

Hovudalternativet i prognosane for folketalsauke, er kalla MMMM. Det betyr at det er rekna middels utvikling i både fruktbarhet, levealder, innenlandske flyttingar og innvandring.

Målsetjingar på økonomiområdet.

Austrheim kommune har vedtatt fylgjande målsetjingar for økonomien:

Me vil at:

1. Kvaliteten på tenestene skal oppretthaldast.
2. Det skal arbeidast for eit stabilt driftsresultat på minimum 3% av samla driftsinntekter. (Dette målet er seinare endra til 1,75 % av Departementet, red. merk.)
3. Det skal fokuserast på prosjektarbeid og nye metodar for oppgåveløysing.
4. Det skal fokuserast på rasjonalisering og effektivisering innan betaling, sakshandsaming og informasjon.

Rådmannen si vurdering av måloppnåing:

Punkt 1 er alltid eit grunnleggjande krav som vert sett av tilsette og leiarar i Austrheim. I tider med innstramming i dei økonomiske rammene vil dette også vere lagt til grunn.

Punkt 2 har Austrheim kommune gjennom fleire år ikkje klart å oppfylle. Dei grepa som no er gjort har som mål å kome fram til eit driftsoverskot på minst 1,75% framover. Det er eit mål å byggje opp eit disposisjonsfond på 30 mill. kr dei neste fem åra.

Punkt 3 er eit satsingsfelt framover. Gjennom 2019 har det vore drive tre prosjektarbeid som fylgje av det administrative arbeidet som vart sett i verk i 2018 på økonomiområdet. I tillegg har det vore drive to prosjekt innan helse gjennom året. Alle prosjekta har gitt gode resultat. Rådmannen vil halde fram med denne arbeidsformen på fleire felt framover.

Punkt 4 har det og vore drive arbeid med. Fokus på rasjonalisering og effektivisering gjeld alle område i organisasjonen. Ser vi på ting som er gjennomførte i 2019, kan vi nemne: Kommunen tilbyr Vipps på stadig fleire område. E-faktura er tatt i bruk. På informasjonssida har kommunen tatt i bruk varslingsprogram som kan nyttast i m.a. krisetider med t.d. vassledningsbrot. Skulane og barnehagane har teke i bruk program som lett kan nyttast til SMS-varslings av foreldre m.m. Det er fokus på rasjonell og effektiv drift på dei fleste område. Digitale program vert tatt i bruk på fleire område etterkvart. Dette er eit satsingsfelt. Samstundes må datatryggleik, og personvern (GDPR), alltid setjast høgt i arbeidet med digitalisering.

Vidare seier dei vedtekne måla dette gjennom måten å oppnå målsetjingane på:

Dette vil me få til gjennom å:

1. Vidareføra god kontroll med økonomien og økonomiplanlegginga.
2. Fokusera på effektivisering og rasjonell drift med bruk av elektronisk betaling, sakshandsaming og informasjonssystem.
3. Syte for naudsynt investering i eksisterande bygg og anlegg.
4. Halde budsjettammene.
5. Ta høg for mogeleg renteauke framover.
6. Integrera handlingsdelen til kommuneplanen i økonomiplanen og oppdatera denne kvart år for betre målstyring.)

Akkumulert underskot og ROBEK.

Pr. 01.01.2019 har Austrheim kommune eit underskot på ca 4,9 mill kr.

Underskot pr. 01.01.2018	5,9 mill
Overskot 2018	1,0 mill
Akkumulert underskot pr 01.01.2019	4,9 mill

Utviklinga på overskot/underskot 2014-2018 viser: (- er underskot)

2018	2017	2016	2015	2014
1 009	-2 182	4 457	-8 248	-5 182

Det er denne økonomiske utviklinga som har ført til at kommunen no har eit reelt akkumulert underskot på ca 4,9 mill kr. Kommunen har ikkje eit disposisjonsfond som kan nyttast. Det er mål i økonomiplan-perioden å byggje opp eit slikt fond som økonomisk buffer. Det bør gjerast ved å leggje opp til eit netto driftsoverskot på minst 1,75 % av driftsinntekter. (Ca. 3,3 mill kr.)

Det er utvikla rutiner for rapportering til politisk nivå. Det vert lagt fram tertialrapportar til formannskap/kommunestyre etter første og andre tertial kvart år. I tillegg vert formannskapet gitt meir detaljert informasjon undervegs. I skrivande stund viser prognosane at kommunen kan kome ut med eit overskot på meir enn fire mill kr i 2019. Dette er eit forsiktig anslag. Dersom ein klarer 4,9 mill kr i overskot, er Austrheim kommune ute av Robek-lista.

Budsjettet for 2019 vart lagt opp med eit overskot på 6,06 mill kr. Rådmannsnivået, saman med leiarane og dei hovudtillitsvalde har samarbeidd godt om nedtrekket i lønnsmidlar og dermed stillingar. Heile tida har ein opplevd å ha politisk støtte i arbeidet.

Arbeid med budsjettet og prosjektet «Austrheim - frå krise til utvikling».

Hausten 2018 la «Betre organisasjon», ved Ole Georg Hoaas fram ein grundig rapport basert på KOSTRA-analysar over kostnadsstraumane i Austrheim-økonomien. Dette vart eit viktig bidrag til arbeidet med budsjettet for 2019. På bakgrunn av funn i analysen, har rådmannen i 2019 gjort innstrammingar av stillingar på desse områda:

- Barnehage
- Legekontor
- Bibliotek
- Spesialundervisning
- Skular

I arbeidet med innstrammingane i stillingar, har det vore eit tett samarbeid med dei tillitsvalde. I tillegg vart det i 2019 ikkje delt ut kulturmidlar.

Metodikken som er nytta i analysen i dette prosjektet, har gitt verdifulle innspel til korleis ein kan arbeide på eit strategisk og analytisk nivå frå rådmannen si side. Arbeidet med KOSTRA-analysen for nytt år 2018, har starta opp. Delar av den analysen er lagt inn i dette dokumentet i seinare punkt.

I kjølvatnet av av prosjektet «Austrheim – frå krise til utvikling,» vart tre prosjekt sett i gang.

1. Strategisk eigedomsforvaltning.
 - a. Rapport er i skrivande stund til høyring i formannskapet som er referansegruppe. Rapporten gir ei tilråding på kva bygg kommunen bør behalde og kva eigedommar som kan vurderast å selje. Det er ei politisk sak å avklare kva eigedommar kommunen skal selje og drifte framover. Dette krev politisk samarbeid i perioden.
2. Omfang og rutinar for spesialundervisninga i skule og barnehage.
 - a. Arbeidet pågår framleis. Som delprosjekt har arbeidet resultert i endring i rutinar og samspel mellom instansane innan spesialundervisninga. Det har og vore nedgang i

tildelte ressursar til spesialundervisning. Dette har gitt verdifulle bidrag til å organisere ei tilrettelagt undervisning for større grupper av barn. Det er viktig at sjølv om ein reduserer omfang av spesialundervisninga, må kommunen oppfylle krav i lovverk. I 2019 har fleire av vedtaka vore påklaga til fylkesmannen. Kommunen fekk medhald i alle klagen.

3. Administrativ organisering.

- a. Det har vore arbeidd fram ein ferdig organisasjonsplan for rådmannen sitt strategiske nivå. Stillingar er lyst ut innanfor gjeldande stillingsheimlar. Arbeidet med å utforma nivået under rådmannsnivået vil bli starta oppatt når det er tilsett i kommunalsjefnivået

Alle tre prosjekta har levert så langt. Dette har vore ein nyttig arbeidsform som rådmannen også vil nytte framover. Dei tre prosjektleiarane har også levert godt arbeid. Takk til dei.

Rådmannen sine kommentarer til punkta i skrivet frå fylkesmannen

Som vedlegg er lagt inn budsjettskrivet frå fylkesmannen. I dette punktet går rådmannen gjennom skrivet og gir kommentarer utifrå Austrheim sin situasjon.

Austrheim kommune er tildelt fylgjande midlar for 2020 i tillegg til berekna skatt:

Statsbudsjett 2020- økonomiplan	Statsbudsjett	Økonomiplan
Innbyggartilskot	90 862	87 831
Distriktstilskot	2 938	2 850
Auka lærartettleik 1. - 10. kl	(482)	
Ordinært skjønn	2 000	2 000
Pårekna skatt og skatteutjamning	<u>91 659</u>	<u>89 327</u>
Samla rammetilskot og skatteinntekter 2020	<u>187 459</u>	<u>180 847</u>

I tabellen som fylgjer statsbudsjettet er det spesielt lagt inn summen 482 000 kr til tidleg innsats i skulen, beløpet er ein del av innbyggartilskotet. Summen er fordelt 50/50 på skulane sine budsjett.

I den vedtekne økonomiplanen er talet 180 847 000 kr. Statsbudsjettet aukar såleis beløpet med ca. 6,6 mill kr frå økonomiplanen.

Desse tidlegare øyremerkta tilskota er lagt inn i ramme for 2020:	
Tilskot til psykologar	441 000
Tilskot til heimebuande demens	200 000
Tilskot til etablering og tilpassa eigen busted	264 000
Tilskot til tidleg innsats 1.- 10. trinn	750 000
Komp. Eigedomsskatten	988 000
	2 643 000

Tabellen viser tilskot som no er innlemma, denne summen må såleis trekkjast frå auken i rammetilskotet frå 2019 til 2020. Reell auke er altså ca 4 mill kr. Auken er ca 2,1 %. Vi viser til skrivet frå Fylkesmannen. Skrivert ligg som vedlegg- Fylkesmannen skriv at samla prisvekst i 2020 blir 3,1 %. Den nominelle auken i budsjettet krev såleis at Austrheim kuttar i rammene i budsjett 2020.

Når det gjeld tilskotet til tidleg innsats, er dette ein del av rammetilskotet, men det er lista opp med eit beløp i statsbudsjettet, 482 000 kr.

Psykologar i kommunen – lovpålagt frå 2020.

Austrheim og Fedje har felles stilling for psykolog. Frå 2020 er kommunane pålagt å ha psykolog. Denne stillinga er for tida ledig og vert lyst ut til vi får søkjarar. I regionen vert det arbeidd med å finne løysingar interkommunalt.

Opptrappingsplan for rus

Arbeidet ligg under helse, fagavdeling rus og psykiatri. I 2019 vart det gitt statstilskot for ei stilling som miljøarbeider. Denne stillinga er besett og vil halde fram. Mangel på psykolog er merkbar.

Helsestasjon og skulehelseteneste

Austrheim har hatt 1,6 stilling på dette området. Gjennom dei tre siste åra har ein fått øymerka tilskot som har styrka dette feltet. I 2019 har det vore ein auke på 40 % til ei prosjektstilling finansiert av tilskotet. Tilskotet vert brukt i 2020. Dersom det vert utlyst tilskot for 2020, kjem kommunen til å søkje.

Dagtilbod for demente.

Drifta av dette er rekna inn i bemanninga ved Nordliheimen. Det vert gjeve dagtilbod 3 dagar i veka. Tidlegare øymerka tilskot har vore nytta til investeringar og andre innkjøp.

Tilskot til frivilligsentralar.

Denne vart innlemma i rammetilskotet frå 2017.

Sjukeheimplassar og omsorgsbustader.

Dette er statleg investeringstilskot. For Austrheim kan dette bli vanskeleg å utnytte fordi

- a. 2020 er siste år det vert gitt tilskot til utbetring av eksisterande plassar på sjukeheimen
- b. Tilskot vert gitt til omsorgsbustader med heildøgns omsorg.
- c. Frå 2021 vert det berre gitt tilskot til sjukeheimplassar som inneber ein auke i kommunale plassar.

Ressurskrevjande tenester

Ordning som gjev statleg tilskot til kostnadskrevjande tenester mot personar mellom 16 og 67 år. Kommunen betalar alle kostnader opp til 1 361 000 kr. Kostnader over denne grensa refunderer staten 80 % av. For 2020 er det kommunale grunnbeløpet auka med 50 000 kr utover den pårekna lønsveksten. For Austrheim vil den auken utgjere 350 000 kr i meirutgifter i 2020.

Tidleg innsats i skule 1. – 10. kl.

Frå 2020 er tilskotet innlemma i ramma, men spesielt bevilga med eit beløp. I 2019 fekk Austrheim ca 750 000 kr i øymerka tilskot. Dei 750 000 i 2019-tilskot finansierer stillingar som er ved skulane i dag. For 2020 er dette berekna til 482 000 kr.

Overføring av ansvaret for skatteinnkrevjing.

Austrheim har ei stilling som skatteinnkrevjar felles med Fedje. Fedje betaler ca 200 000 kr pr år for tenesta. Austrheim kommune betaler ca 200 000 til Bergen kommune for kjøp av arbeidsgjevarkontrollen. Dette blir såleis eit 0-spel. 1. juni 2020 skal tenesta overførast til Skatteetaten. Det vert viktig å avklara stillinga i løpet av kort tid. Kommunen skal behalde namnsinnkrevjarfunksjonen. Dette er ein svært liten del av tenesta. I tillegg må rådmannen leggje ansvar for eigedomsskatt ein annan stad i organisasjonen.

Distriktstilskotet og småkommunetilskotet.

Samla tilskot til Austrheim vert 2 938 000 kr. I økonomiplanen er dette rekna til 2 850 000, ein auke på 88 000 kr.

Skjønstilskot 2020

Austrheim kommune har tidlegare gjennom fleire år fått 2 mill kr i skjønstilskot. Dette skal utjamne dyr drift og kompensere for halvering av småkommunetilskotet som vart gjort av Stortinget for nokre år sidan. I tillegg kan kommune søkje ekstraordinært tilskot på sommaren 2020. Fylkesmannen signaliserer at han særleg vil vurdere kommunar som taper utslakta på samanslåing når søknadene vert vurdert i 2020. I 2018 fekk Austrheim 2 mill, i 2019 fekk kommunen 1,9 mill kr ved denne tildelinga.

Eigedomsskatt

Austrheim er berørt av endringa i «maskinskatten.» Regjeringa gjev kommunen kompensasjon for dette. I 2019 fekk Austrheim 491 000 etter at Stortinget oppjusterte den samla kompensasjonen. Nivået på den samla kompensasjonen i 2020-budsjettet er sett tilbake til det opprinnelege beløpet regjeringa la inn før Stortinget si påplussing i fjor. I 2020 er tapet rekna til 988 000, dette er lagt inn i rammetilskotet.

Totalt bortfall i løpet av dei 7 åra, vert mellom 3,0 og 3,2 millionar. Viss ordninga fell bort etter 7 år, må økonomiplanen ta høgde for det.

Andre moment i budsjettet 2020.

1. SFO.

Det vert endringar i foreldrebetalinga. Foreldre med barn i 1. og 2. klasse skal ikkje betale meir enn maks 6 % av lønn til SFO. Dette er ei ordning som vi ikkje på førehand pårekne korleis slår ut.

Foreldre med funksjonshemma barn, har krav på gratis SFO opp til og med 7. klasse. I dag er det ikkje funksjonshemma barn i den alderen i SFO. Om og korleis dette vil slå ut, er det ikkje mogleg å fastslå.

2. Ergoterapeut.

Kommunen skal ha ergoterapeut. Det er no pålagt. Austrheim har kjøpt denne tenesta frå Masfjorden kommune i ei delstilling. Masfjorden har sagt opp den avtalen. Det er tilsett ergoterapeut lokalt. Førebels vert 20% av stillinga hennar nyttast som ergoterapeut. I tillegg vil Fedje kjøpe 20% stilling.

Rådmannen sitt arbeid med budsjett 2020.

Rådmannen la fram økonomiplanen i junimøtet til kommunestyret. I haust har økonomisjefen på vegne av rådmannen arbeidd fram eit budsjett saman med kvar budsjettansvarlege.

Budsjettgrunlaget som desse utarbeidde, har rådmannsgruooa arbeidd med i rådmannsgruppa før det vart lagt fram for avdelingsleiarane 22. oktober. I det møtet vart dei ulike kutta presenterte.

Rådmannsgruppa har så saman med aktuelle avdelingsleiarar arbeidd vidare med kutt og rammetilpassing. Rådmannen ser at det er eit komplisert arbeid å få på plass eit budsjett og ein økonomiplan innanfor dagens rammer med krav om eit overskot på 30 mill kr i perioden. Dette nivået er omlag det som er tilrådd av fylkesmannen for stabil drift. Rådmannsgruppa arbeidde inn nye kutt etter arbeidsmøtet med formannskapet 4. november. Desse siste endringane i budsjettet har vore drøfta med dei hovudtillitsvalde og hovudvernombodet i drøftingsmøte 7. november.

Rådmannen har involvert aktuell avdelingsleiar i forslaga om kutt.

Auke av inntekter

➤ **Skuleavtalen med Lindås/Alver kommune på Kaland -reforhandling.**

Lindås/Alver betaler 25 000 kr pr år for kvar elev frå Åsheim-krinsen som går på Kaland.

Beløpet har vore fast kronebeløp sidan 1990-talet. Skuleåret 2019-2020 år er det 31 elevar frå Åsheim på Kaland. Gjennomsnittleg elevkostnad på Kaland er ca 98 500 kr. Den vedtatte gjesteelevsatsen mellom kommunena i Hordaland, er litt over 100 000 kr. Austrheim bør ta initiativ for å reforhandla avtalen med Lindås/Alver. Reforhandle avtalen med Lindås/Alver. Gjeldande gjestesats ville tilført ca 75 000 pr elev. Samla 2,35 mill kr. pr. år.

2020: 970 000 kr.

Auke i tilbod/tenester 2020.

➤ **Merkantil stilling Kaland/Servicekontoret**

Rådmannen ynskjer å tilsetja i den vakanta merkantile stillinga på Kaland. Ein legg opp til ei 50% stilling frå 15. august 2020. Stillinga vert organisatorisk lagt under Servicekontoret og skal ha merkantilt ansvar inn mot både skulen og barnehagen på Kaland.

➤ **Ergoterapeut**

Austrheim har kjøpt ergoterapitenester frå Masfjorden i to år. Masfjorden har sagt opp denne avtalen for å styrke si eiga teneste. Rådmannen ynskjer å omgjera ei eksisterande stilling for ein miljøterapeut til 20 % ergoterapeut. Vedkomande har fagutdanninga som trengst. I tillegg vil Fedje kjøpe 20% stilling som ergoterapeut.

Kutt i budsjettet under den administrative handsaminga.

➤ **Kyrkja**

KOSTRA-tabellen på side 23 viser at Austrheim kommune overfører eit større beløp til kyrkja enn landsgjennomsnittet. I forhold til normert nivå for Austrheim seier tabellen at det er 1,9 million kr å spare på dette. Rådmannen føreslår at kommunen tar eit nedtrekket her. I 2020 er det lagt inn kutt på 0,5 million kr. Dette kuttet vert vidareført som ramme dei neste åra i perioden.

➤ **Kultur**

På side 22 i dette dokumentet står KOSTRA-tala for kultur. Desse viser at både ungdomstiltak, bibliotek og kulturskule er felt Austrheim brukar meir pengar enn landsgjennomsnittet. Tilsaman seier tabellen at kommunen ligg 2,2 million kr over forbruk på landsgjennomsnittet på desse tre områda. Alle desse områda har vore satsingsfelt i Austrheim. Med kutt innan dei fleste felt i budsjettet, meiner rådmannen at det kan kuttast 443 000 kr. Rådmannen får ansvar for å fordele kutta innan ramma for kultur.

➤ **8. klasse frå Kaland til Årås.**

Hausten 2020 skal 4 elevar frå Kaland skulekrins starte i 8. klasse. I tillegg er det 3 elevar frå Åsheim krins. Med så få elevar, må skulen slå saman klassane i nokre av timane. Rådmannen føreslår å føre elevane over til Årås skule. 8. klassen på Årås vil ha 14 elevar frå hausten 2020. Ein samla 8. klasse vil altså ha 17 eller opp til 21 elevar etter samanslåinga. For kvar Åsheim elev som startar på Lindås, misser Austrheim 25 000 kr fordelt på skuleåret.

Innsparing ca. 1, 25 lærarstilling innsparing ved Kaland barne- og ungdomsskule. 350 000 kr. (750 000 heilårsverknad)

Kostnadsauke. 3 elevar skuleskyss.

Denne overflyttinga treng ikkje vere den endelege samanslåing av ungdomsskulane. Det er eit pedagogisk grep for å sleppe å tilby elevane på Kaland fådelt ungdomstrinn. Kommunestyret kan bruke nødvendig tid til å få belyst og drøfta ei eventuell samanslåing.

➤ **1. klasse Kaland hausten 2020 5 elevar.**

Når berre 5 elevar startar i 1. klasse hausten 2020, må rektor slå saman 1. og 2. klasse i 7 timar i veka.

Innsparing ca. 27% lærarstilling Kaland 72 000 kr. (160 000 heilårsverknad).

➤ **Kutt timar Kaland skule på grunn av slutt hjelpetiltak**

16 timar utgår i ungdomsskulen. Dette er timar som har vorte refundert frå andre kommunar.

Innsparing kr. 0. Kutt i stillingar 70 % lærarstilling.

Brutto innsparing 202 000 kr. (heilårsverknad 450 000 kr brutto). Netto 0 kr på grunn av refusjon frå andre kommunar.

➤ **Konklusjon Kaland**

Kaland totalt ca. 2 lærarstillingar.

Innsparing i 2020 ca. 420 000. Heilårsverknad 930 000 kr. I tillegg vart 1 assistentstilling kutta frå hausten 2019.

Innsparing assistentstilling 585 000 kr i 2020. Kostnadene med den stillinga har vorte refundert av andre kommunar.

Kutt i inntektene 585 000 kr.

➤ **Kystbarnehagen**

Bemanningsnorm for barnehagane seier at ei avdeling med 18 plassar skal ha ei bemanning på 300% stilling. Ei avdeling med 24 plassar skal ha bemanning på 400 % stillingar. Dette gjev 20 100% stillingar ved Kystbarnehagen. I tillegg kjem administrativt personale og personale til spesialpedagogiske tiltak. Kystbarnehagen kan kutte 1,7 stilling.

Innsparing: 840 000 kr som årsverknad.

➤ **Kaland barnehage**

Ein tilsvarande gjennomgang av stillingane og bemanningsnormen i Kaland barnehage viser at barnehagen kan kutte ca 1,9 stilling. Ved naturleg avgang og permisjon, vil barnehagen ta ned bemanninga slik i løpet av dei fem første månadene i 2020. Rådmannen tilrår at ein lar denne naturlege avgangen gå som normalt i 2020.

Innsparing. 963 000 kr i 2020. 1,2 mill kr som heilårsverknad.

➤ **Teknisk drift**

Austrheim har gjennom fleire år hatt tilbod om eigen buss til dei som arbeider ved Aufera AS på Manger. Dette har vore eit samarbeidstiltak med Nav. Sjåføren pensjonerar seg ved årsskiftet. Rådmannen føreslår at transprottilbodet vert lagt ned. Det er mogleg å kome med buss frå Mastrevik Torg til arbeid. Nokre av brukarane nyttar dette busstilbodet nokre dagar i veka i dag.

Innsparing netto ca 450 000 kr.

Dersom Austrheim skulle hatt eigen sjåfør i eiga stilling for dette, ville årskostnaden vore rundt 7 – 800 000 kr.

➤ **Nav flyktningetenesta.**

Flyktningesekretærstillinga har vore ei prosjektilsetjing. Stillinga utgår 31.12.2019.

Innsparing ca 650 000 kr.

Arbeidsoppgåver som må haldast fram, vert fordelt på andre instansar.

➤ **Årås skule lærar**

Kutt lærar ca 0,5 stilling

Innsparing 280 000 kr.

➤ **Årås skule assistent**

Ei 100% stillingar vert sagt opp.

Innsparing 1,0 stilling 400 000

➤ **Vaksenopplæring**

Haust 2020 oppseiing 50% stilling

Innsparing 300 000 kr.

➤ **Teknisk drift – veg**

Privatisere kommunal veg. Dette er strekningar som det i dag anten bur få fastbuande ved eller det berre er fritidsbustader ved.

Fylgjande vegar vert føreslått privatiserte.

1. Leirvåg. Veg til Neteland.
 - a. 2 eigedommar med fastbuande,
 - b. 2 fritidsbustader
2. Veg til Strømstad.
 - a. Ingen fastbuande
3. 2 vegar på Bakka
 - a. 2 bustadhus
4. Veg til Hoplandsmarka
 - a. Første veg 260 m med fast dekke. 4 bustadhus
 - b. 1840 m med dårleg grusveg. 1 fritidsbustad
5. Toftegård
 - a. Veg til Daae på Toftegård

Desse tiltaka vil gi innsparte brøyteknader og kommunen vil spare framtidig vedlikehald. Nokre av vegane er i dårleg stand pr i dag. Kommunen sin heimel for å nedleggje kommunal veg, framgår av § 7, tredje ledd. Det er ingen bindande føringar eller meterielle krav til kommunen sitt vedtak etter denne bestemmelsen. Det er heller ingen tekniske krav som må oppfyllast før vegen kan vedtakast å privatiserast. Dette kan føre til større materielle kostnader for dei som overtek, noko fleire mediaoppslag viser.

Teknisk drift - Privatisering av kommunal veg

Kommunens heimel for å vedta at kommunal vei skal nedleggast, er veglova § 7 tredje ledd. Det er ingen bindande føringar eller materielle krav til kommunen sitt vedtak etter denne bestemmelsen. Det er heller ingen tekniske krav som må vere oppfylt for veien før privatiseringsvedtaket. Brukarane risikerer derfor store kostnader ved overtaking av vedlikehaldsansvaret, og det har vore flere medieoppslag om dette dei siste åra.

Når offentleg veg vert lagt ned, kan han leggjast ut til bruk som privat veg, jf. veglova § 8 andre ledd. Dette inneber at brukarane av vegen overtar vedlikehaldsansvaret, jf. veglova § 54. Vedlikehaldskostnadane skal fordelast forholdsmessig mellom brukarane etter kor omfattande den enkelte sin bruk er.

Når det gjeld eigedomsretten til veggrunnen og vegbyggverket, så beheld kommunen denne sjølv om vegen er overført til privat bruk. Ei eventuell overføring av eigedomsretten må skje på sjølvstendig grunnlag. Ein føresetnad for ei slik overføring er at kommunen er eigaren av veggrunnen og vegbyggverket – dette må kartleggast ved kommunen sin omklassifisering av vegen til privat veg. Det kan ikkje automatisk leggjast til grunn at kommunen har eigedomsrett til

veggrunnen som vert omklassifisert. Det må derfor dokumenterast eller gjerast sannsynleg kven som har eigedomsrett til veggrunnen.

Investeringar 2020.

I dialog med Fylkesmannen er det klargjort at Austrheim kan gjere mindre investeringar i 2020. I tillegg kan kommunen investere 15 millionar i vatn og kloakk i 2020. Det vil liggje eit tilsvarande investeringsbeløp i 2021. Investeringane i vatn og avløp er sjølvfinansierande med gebyr.

Det er til slutt fylkesmannen som godkjenner eller underkjenner kommunestyret sitt vedtak om investering så lenge Austrheim er på Robek-lista.

Investeringar i 2020.

Føremål	Kostnad
Låneautomat bibliotek	100 000
Fagfornyng skulane PC småskuletrinn	500 000
IKT skulane	150 000
IKT barnehagane	100 000
Kaland 1 skulekjøkken	100 000
Omsorgsteknologi	1 000 000
Steinalderbuplassen Fosnstraumen	200 000
Tiltak i landbruket	300 000
VA-investeringar	15 000 000
IKT kommunen	150 000
IKT felles i kommunen	400 000
Byggutbetring	500 000
Kyrkja – utbetring	700 000
Digitalisering/ombygging i Servicekontoret	200 000
	19 400 000

Ordinært låneopptak 8, 4 mill

Overføre førre år 8,5 mill

Sal av eiged. 2,5 mill

1. Låneautomat bibliotek.

I 2019 har ein starta opp arbeidet med å automatisere utlånet på biblioteket. Låneautomaten som skal kjøpast inn kostar ca 100 000 kr.

2. Fagfornyng småskuletrinnet PC småskuletrinnet

I ny læreplan etter fagfornyng i skulen, er det fem ferdigheiter vektlagt. Eit av desse er digitale ferdigheiter. Småskuletrinnet har for lite datamaskiner til å driva digital undervisning. Rektorane føreslår 500 000 pr år i fire år for å utstyre skulane.

3. IKT skulane

Skulane har hatt eit beløp på 150 000 til å fornye dataparken for tilsette og lærarane. Beløpet har vore det same i fleire år og bør halde fram i 2020.

4. IKT i barnehagane.

Datautstyret i barnehagane bør skiftast ut og oppgraderast. Det bør kjøpast inn fleire datamaskiner eller iPad til avdelingane. Digitale ferdigheiter er ein del av rammeplanen i barnehagen og det er eit krav til digitale ferdigheiter når barna startar i skulen.

5. Kaland 1 – skulekjøkken.

Skulekjøkkenet har gamalt og slitt inventar. Det bør skiftast mellom anna skiftast blandebatteri og benkeplater. I tillegg bør ein fornye ein del anna av inventaret.

6. Omsorgsteknologi

Nordhordlandsprosjektet held fram med overgang til ny teknologi for heimebuande og bebuarar på Nordliheimen og omsorgsbustader. I 2019 vart særleg tryggleiksalarmane skifta ut. I 2020 skal det skiftast ut alarmanlegg på Nordliheimen. I tillegg skal det etter kvart kjøpast inn fleire teknologiske løysingar for heimebuande.

7. Steinalderbuplassen i Fosnstraumen.

Kommunen har fått to tilskot til oppjustering av steinalderbuplassen i Fosnstraumen. For å få nytta desse, må kommunen stille med ein eigendel. Det bør og utnemnast ein prosjektleiar for arbeidet. Det bør leggjast inn 200 000 kr i 2020.

8. Tiltak i landbruket

Landbruksfagrådet har bede om midlar til ulike tiltak innan landbruksnæringa. Rådmannen føreslår å leggje inn 300 000 kr i 2020. Landbruksfagrådet får i oppgåve å laga regelverk og prosedyrar for søkander.

9. Vatn og avløp

Dette har tidlegare vore informert om til politisk nivå og til innbyggjarar.

Tiltaka innan VA i 2020 er:

Tiltak VATN	Kostnad	Årleg kostnad
Nye teknologiske investeringar	1 000 000	50 000
Nye vassmålarar	300 000	15 000
Leidning Utkilen-Torvneset	3 800 000	90 000
Leidning Kilstraumen-Mastrevik	7 500 000	187 500
Leidning Førland	5 250 000	130 000
Utarbeide plan for reingjering	50 000	50 000
Årleg fornying av leidningsnettet	2 175 000	54 375
	20 075 000	576 875
Tiltak kloakk		
1 pumpestasjon skal utbetrast		
3 nye kloakkpumpestasjonar skal byggjast	3 000 000	75 000
Leidningar	3 900 000	97 500
	6 900 000	172 500

Gebyr.

Vatn. Utbygginga vil føre til auke i gebyra på ca 725 kr. Auken skjer over to år med investeringar.

Gebyr 2018 5 122 kr bustad over 90m²

3 278 kr andre bygg

Kloakk. Utbygginga vil gi auka gebyr på ca 280 kr pr abonnent.

Gebyr 2019 Bustad over 90m² 5 904 kr

Andre bygg 3 884 kr

For å berekne auken har ein delt årleg beløp på tal abonnentar. Dette er ikkje ei nøyaktig utrekning, men antydar utviklinga.

10. IKT i kommunen generelt.

Kommunestyret har sett av 150 000 kr kvart år til generell oppgradering av IKT i kommunen. Dette er ulike prosjekt som oppstår gjennom året.

11. IKT felles i kommunen.

Dette er prosjekt som blir styrt gjennom IKT Nordhordland etter den vedtatte IKT-strategien.

12. Byggutbetring.

Gjeld oppgraderingar av kommunale bygg og leigebygg gjennom året.

13. Kyrkja utbetring.

Kyrkja må setje i gang utbetring av to bærande søyler i kyrkjerommet. Søylen er vridde av vekta frå tak og overbygg gjennom fleire år. I 2019 er det utarbeidd ein rapport frå Multiconsult som tilrår å gjere utskiftingane snarast. Kyrkjeverge har varsla kommunen, men arbeidet er ikkje sett ut på anbod. Rådmannen kjenner ikkje dei faktiske kostnadene, men har fått antyda noko rundt 700 000 kr.

14. Servicekontoret – digitalisering og ombygging

Når Nav flyttar ned i Servicekontoret, må ein skjerma området med m.a. vegg. I tillegg må et mindre ombyggingar til. I tillegg vil rådmannen arbeide fram ulike digitale løysingar som kan nyttast både av publikum og tilsette.

Utrekningar som gjeld kutt i budsjett:

Austrheim kystbarnehage og Kaland barnehage.

	Bemanning haust 2019	Rådmannen sitt forslag til reduksjon i 2020 Budsjett
Austrheim kystbarnehage		
Styrar	1	
Styrarassistent	1	-0,25
Spesped	0,8	-0,25
Assistent spesped	0	
Assistent i plantid	1,2	-1,2
Grunnbemanning	20	
Stillingar totalt	24	-1,7
Kaland barnehage		
Styrar	1	
Styrarassistent	0	
Spesped	0,4	
Assistent spesped	0,25	
Assistent i plantid	0,6	-0,6
Grunnbemanning	14,41	-13
	16,66	-1,9

Rådmannen sine kommentarer til nedbemannings i barnehagane.

Rådmannen har hatt dialog med styrarane i barnehagane om stillingskutt. Det vart gjort kutt våren 2019. Barnehagane ligg endå pr oktober 2019, over bemanningsnormen. Den sentralt vedtatte bemanningsnormen er slik:

- 3 x 100 % stillingar til avdelingar med 18 plassar
- 4 x 100% stillingar til avdelingar med 24 plassar.

Dette gjev slike kutt i barnehagane:

Austrheim kystbarnehage.

I dialog mellom styrar og rådmann er det redusert 1,7 stillingar i bemanninga. Styrar og personalkonsulent gjennomfører tiltaket saman med tillitsvalde.

Kaland barnehage.

Styrar har lagt opp til at reduksjonen i stillingar skjer ved naturleg avgang og permisjonar. Det vert kutta 1,9 stillingar.

Styrarane har uttrykt ynskje om å ha personale over bemanningsnormen på grunn av fare for slitasje og eit dårlegare pedagogisk tilbod med slik bemanning det vert lagt opp til no. Rådmannen vektlegg at Austrheim kommune pr i dag ikkje er i ein situasjon der ein kan nytte høgare ressursar enn det som er vedtatt sentralt.

Austrheim kommunestyre vedtok i 2014 at kommunen skulle styrka bemanninga i barnehagane ved å setje inn assistent i den plantida barnehagelærarane samarbeider borte frå avdelinga. Dette vedtaket innstiller rådmannen på å oppheva for å ikkje tilsetje utover den sentralt vedtatte bemanningsnormen i barnehagane.

DEL B. Økonomiplan 2019-2020-2021-2022.

Kommunelova § 14.4 slår fast at kommunen skal utarbeide økonomiplan og årsbudsjett.

Økonomiplanen skal vise

- Langsiktige utfordringer
- Korleis mål og strategiar i kommunale og regionale planar skal følgjast opp.

Økonomiplanen og årsbudsjettet skal vise:

- Kommunestyret sine prioriteringar og bevilgingar
- Mål og premisser som økonomiplanen og årsbudsjettet byggjer på
- Vise utviklinga i kommunen sin økonomi og utviklinga i gjeld og andre vesentlege langsiktige forpliktingar

Telemarksforskning har samla KOSTRA-statistikk for Austrheim kommune. I det fylgjande har rådmannen tatt ut ein del av desse analysane og kommentert det inn mot drifta.

Økonomiske rammebetingelser

- *Austrheim er en middelinntektskommune*
 - I KOSTRA er Austrheim plassert i kommunegruppe 2, dvs. små kommuner med middels bundne kostnader per innbygger og middels frie disponible inntekter.
 - Korrigerte frie inntekter (inkl. e-skatt, konsesjonskraftinnt. og DA) på 103 prosent av landsgjennomsnittet i 2018.
 - Samlet beregnet utgiftsbehov i inntektssystemet på ca. 9 prosent over landsgjennomsnittet i 2018.

De økonomiske rammebetingelsene vil være styrende for det tjenestetilbudet som kommunen kan tilby innbyggerne.

KOSTRA- og effektivitetsanalyse – Austrheim kommune 2018

- Vi har utarbeidet en KOSTRA- og effektivitetsanalyse som skal illustrere hvordan kommunens ressursbruk på sentrale tjenesteområder harmonerer med kommunens økonomiske rammebetingelser, dvs. vi tar hensyn til både beregnet utgiftsbehov og reelt inntektsnivå (målt som korrigerte frie inntekter).
- Våre beregninger viser at Austrheim kommune, på de sentrale tjenesteområdene som inngår i inntektssystemet, hadde merutgifter i forhold til landsgjennomsnittet på 33,9 mill. kr i 2018. Da er det ikke hensyntatt verken for at kommunen hadde et høyere beregnet utgiftsbehov enn «gjennomsnittskommunen» (ca. 9 prosent i 2018), eller at kommunen hadde et inntektsnivå som lå ca. 3 prosent over landsgjennomsnittet (tilsvarende om lag 4,9 mill. kr i 2018).
- **Beregningene viser at Austrheim kommune samlet sett hadde merutgifter på 14,1 mill. kr i forhold til kommunens «normerte og inntektsjusterte utgiftsnivå» i 2018.**

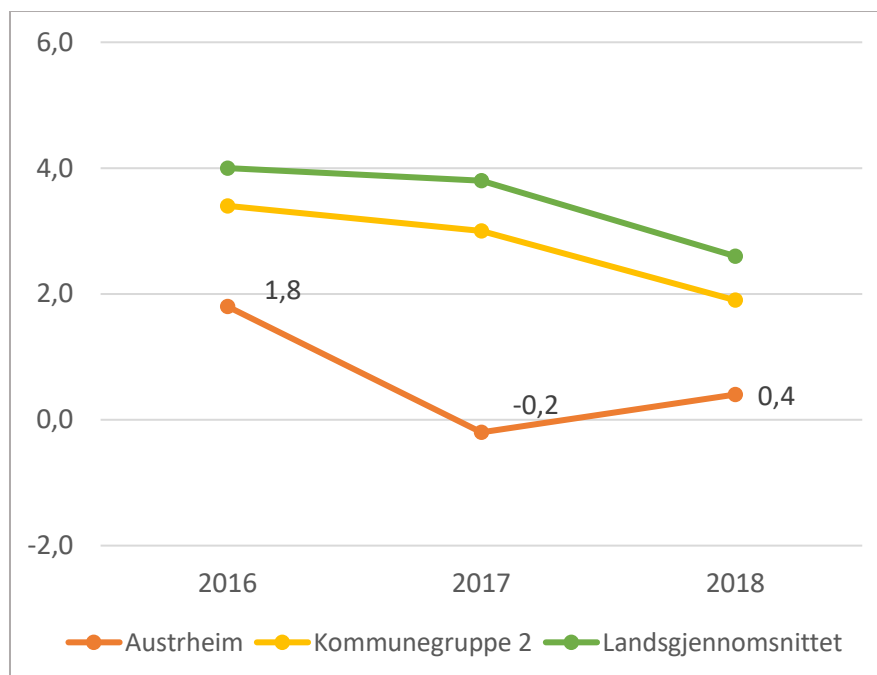
Hovedfunn og oppsummering KOSTRA- og effektivitetsanalyse. Austrheim kommune 2018. Kilde: KOSTRA, beregninger ved TF

Tjenesteområde	Mer-/mindreutgift 2018 (mill. kr) sammenlignet med		
	Lands- gjennomsnittet	«Normert og utgiftsnivå»	«Normert og inntektsjustert nivå»
Barnehage	5,0	6,2	5,3
Administrasjon	5,9	2,4	2,0
Landbruk	0,2	0,0	0,0
Grunnskole	6,7	4,4	3,1
Pleie og omsorg	4,0	-6,2	-7,9
Kommunehelse	6,3	4,4	4,2
Barnevern	6,4	6,8	6,6
Sosialtjeneste	-0,6	1,1	0,8
Sum	33,9	19,0	14,1

Tabellen ovanfor samanliknar driftsnivået på tenester samanlikna med kommunegruppe 2 og landsgjennomsnittet. Det må ikkje tolkast som fasit, men gir ein peikepinn på tenesteområde Austrheim kan «dukka ned i» for å vurdere kva som er kostnadsdrivande.

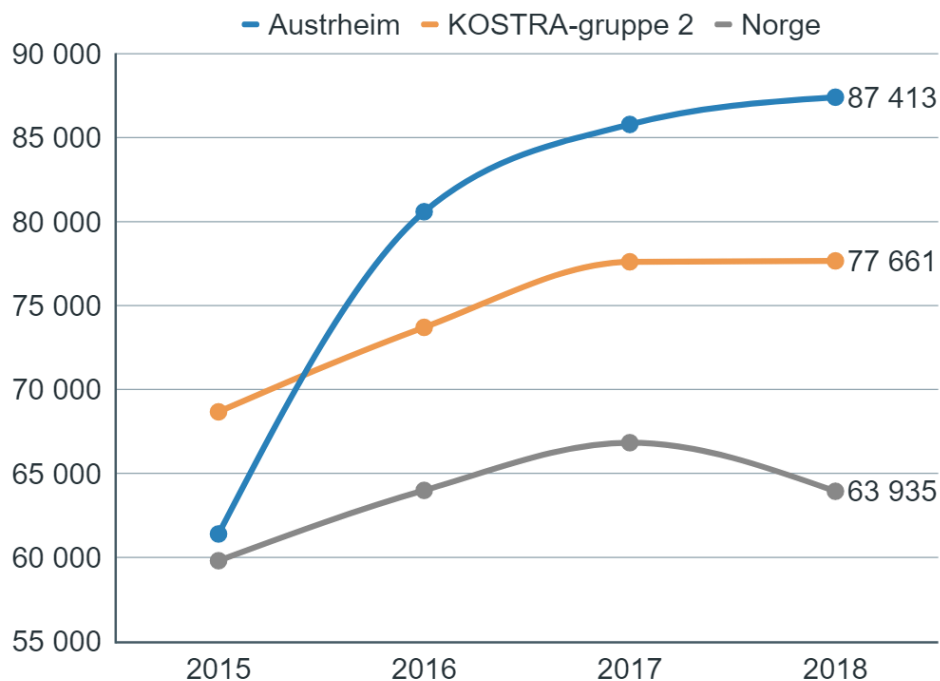
Finansielle nøkkeltal.

Tilrådinga er at kommunalt driftsoverskot bør vere ca 1,75 % av for å ha nok igjen til midlar til avsetningar og investering. Figuren viser overskotet dei tre siste åra. Berre 2016 hadde Austrheim eit tilfredsstillande resultat. Pr. 01.01.2019 har Austrheim eit opparbeidd underskot på ca 4,9 mill kr.

	Austrheim			K-gr. 2	Landet
	2016	2017	2018	2018	2018
Brutto driftsresultat	0,1	-2,4	-2,3	1,2	2,0
Netto driftsresultat	1,8	-0,2	0,4	1,9	2,6
Finansutgifter	3,6	3,1	2,4	4,0	4,1
Disposisjonsfond	0,3	0,3	0,3	9,0	10,8
Netto lånegjeld	89,5	91,7	90,8	79,7	82,0

Austrheim har gjennom år hatt ei høg lånegjeld. Argumentasjonen har vore at når vi var ein høginntektskommune med gjennomsnittleg skatteinngang mellom 115 og 120 % av landsgjennomsnittet, klarte vi det. Gjennom dei tre siste åra har Austrheim blitt ein middelinntektskommune med ein skatteinngang på mellom 98 og 100 %. Dette betingar at vi må fokusere sterkare på nivået på lånegjelda. Kommunen ligg godt over nivået både i kommunegruppe 2 og landsgjennomsnittet. Det må vere eit klart mål å først kome ut av ROBEK-lista, så få eit stabilt overskot på driftsbudsjettet på minst 1,75 %. På den måten kan ein byggje opp eit disposisjonsfond og finansiere investeringar meir over driftsbudsjettet. Viss gjeldsnivået i Austrheim skal kome ned på landsgjennomsnittet, må gjelda nedbetalast med 31 mill kr. Viss gjeldsnivået skal ned på nivået i kommunegruppe 2, må gjelda nedbetalast med ca 25 mill kr.

Utvikling i lånegjelda

Figuren over viser utvikling i lånegjeld for Austrheim 2015-2018. I denne perioden er Årås skule renoverert for ca 24 mill kr og Kaland skule for ca 17 mill kr.

KOSTRA-gjennomgang av drift i Austrheim

Tabellen under viser netto driftsutgifter fordelt på KOSTRA-funksjonar. Beløpet er kroner pr innbygger. Slike oversikter kan vere med og gi eit bilete over kva område i kommunen som er kostnadsdrivande. Samanlikninga er gjort med landsgjennomsnittet. I denne tabellen er tatt med dei utgiftene som inngår i inntektssystemet.

	Austrheim			Landet		
	2017	2018	Endring	2017	2018	Endring
Barnehage (F201, 211, 221)	10 318	10 454	1,3 %	8 376	8 710	4,0 %
201 Førskole	8 380	8 415	0,4 %	7 195	7 455	3,6 %
211 Styrket tilbud til førskolebarn	589	649	10,3 %	619	669	8,0 %
221 Førskolelokaler og skyss	1 349	1 391	3,1 %	562	587	4,6 %
Administrasjon og styring (F100, 110, 120, 121, 130)	5 787	6 675	15,4 %	4 242	4 629	9,1 %
100 Politisk styring	814	1 410	73,3 %	386	364	-5,7 %
110 Kontroll og revisjon	221	233	5,4 %	99	97	-1,7 %
120 Administrasjon	3 621	4 080	12,7 %	3 129	3 503	12,0 %
121 Forvaltningsutgifter i eiendomsforvaltningen	471	305	-35,3 %	279	288	3,2 %
130 Administrasjonslokaler	660	647	-1,9 %	350	376	7,5 %
Landbruk (F329)	276	170	-38,6 %	102	112	9,7 %
329 Landbruk	276	170	-38,6 %	102	112	9,7 %
Grunnskole (F202, 215, 222, 223)	15 059	15 939	5,8 %	13 009	13 605	4,6 %
202 Grunnskole	12 358	12 729	3,0 %	10 309	10 712	3,9 %
215 Skolefritidstilbud	74	197	164,3 %	225	265	17,4 %
222 Skolelokaler	2 281	2 546	11,6 %	2 211	2 365	6,9 %
223 Skoleskyss	346	467	35,0 %	264	264	0,2 %
Pleie og omsorg (F234, 253, 254, 261)	19 043	19 853	4,3 %	17 218	18 470	7,3 %
234 Aktivisering eldre og funksjonshemmede	1 325	1 150	-13,2 %	966	1 030	6,6 %

253 Pleie, omsorg, hjelp i institusjon	8 828	9 847	11,5 %	6 664	6 983	4,8 %
254 Pleie, omsorg, hjelp i hjemmet	7 299	7 049	-3,4 %	8 682	9 490	9,3 %
261 Botilbud i institusjon	1 591	1 807	13,6 %	906	968	6,8 %
Kommunehelse (F232, 233, 241)	4 700	5 014	6,7 %	2 606	2 846	9,2 %
232 Forebygging - skole- og helsestasjonstjeneste	402	491	22,2 %	621	694	11,7 %
233 Forebyggende arbeid, helse og sosial	601	496	-17,4 %	193	229	18,6 %
241 Diagnose, behandling, rehabilitering	3 697	4 026	8,9 %	1 791	1 923	7,4 %
Barnevern (F244, 251, 252)	3 148	4 504	43,1 %	2 205	2 294	4,1 %
244 Barneverntjeneste	849	1 099	29,5 %	649	703	8,4 %
251 Barneverntiltak i familien	700	551	-21,2 %	245	259	5,7 %
252 Barneverntiltak utenfor familien	1 600	2 853	78,4 %	1 311	1 332	1,6 %
Sosialtjeneste (F242, 243, 281)	2 943	2 460	-16,4 %	2 537	2 665	5,0 %
242 Råd, veiledning og sosialt forebyggende arbeid	1 219	1 188	-2,5 %	951	993	4,5 %
243 Tilbud til personer med rusproblemer	0	-210	-	384	408	6,4 %
281 Økonomisk sosialhjelp	1 724	1 482	-14,1 %	1 203	1 263	5,0 %

Rådmannen si tolking av KOSTRA-tabellen.

Det er viktig å forstå at tala i ein slik tabell ikkje er fasit. Samstundes kan vi nytta desse tala til å gå meir inn i våre lokale forhold og vurdere og analysere vidare der det er stor skilnad i kostnadene.

Barnehage:

201 Førskule er kostnader knytt til sjølve drift i barnehagane. Denne kostnaden ligg over samanliknbare. Det var ei nedbemanning sommaren 2018 og ei nedbemanning sommaren 2019. Neste år vil vi kunne sjå korleis dette gjev seg utslag. Det vil bli gjennomført nedbemanning i samband med 2020 budsjettet og.

221 Førskolelokaler og skyss. Dette er knytt til drift av bygga. Eine barnehagen er ganske ny med kapitalutgifter knytt til det. Samstundes er drift av dei kommunale bygga i kommunen dyr, dette er vi i gang med å undersøkje nærare.

Administrasjon og styring.

Grunnen til at politisk styring kjem så høgt ut i 2018, er at kostnadene med avtalen med Blindheim og Søreide etter Breidvik-saka vart ført her.

Elles er det mindre kostnader med administrativ styring i Austrheim enn dei samanlikningbare i tabellen.

Grunnskule

201 Grunnskule er drift av skule medrekna spesialundervisning. Prosjektet som vert drive med fokus på spesialundervisning, har mellom anna gitt kutt i kostnader knytt til det feltet i tillegg til at det er lagt opp til nye rutinar og samhandlingar innan feltet spesialundervisning. Kutta får først halvårsverknad i 2019, først i 2020 får dei heilårsverknad.

Skulefritidstilbod (SFO) ligg i tabellen under normert nivå. Noko av grunnen kan vere at timar til leing og utgifter til lokale og straum er ført på skulen samla.

Skuleskyss i vesle Austrheim ligg over normert nivå. Noko av grunnen kan vere at fleire elevar har fått innvilga kommunal skyss på grunn av farleg skuleveg.

Pleie og omsorg.

Dette området ligg under normert nivå. Her er det viktig å merke seg at 253, Nordliheimen og 261 institusjon, ligg over normert nivå. 254 Heimehjelp, ligg mykje under normert nivå. Det er på det området Austrheim vil få stadig større krav om tenester med den demografiske utviklinga vi ser.

Kommunehelse

252 er helsestasjonen. 241 gjeld legekontor, Nordhordland Legevakt og fysioterapi og ergoterapi. Her ligg Austrheim over normert nivå. Det er gjort kutt i stillingar på legekantoret. Legeavtalane er under revisjon, men det er usikkert om det vil gi reduserte utgifter. Austrheim kommune har høge kostnader knytt opp til legelønn.

Barnevern

244 gjeld den administrative delen av barnevernet. All lønn til fast tilsette vert ført her.

251 gjeld tiltak som avlastning, besøksheimar for barn som bur hos sine føresette

252 gjeld utgifter til barn som anten er frivillig plassert i fosterheim eller der retten har gitt Austrheim barnevern forsørgaransvaret. Her er og utgifter til institusjonsplassering innan Bufetat. Her har kommunen utgifter som overstig det normerte.

Sosialteneste

Kostnader til dette kapitlet vert ført gjennom Fensfjorden Nav. Vertskommunen Masfjorden sender refusjon 3, fire ganger i året.

Andre område av den kommunale drifta.

KOSTRA-gjennomgang av dei mindre sektorane utanfor inntektssystemet

I KOSTRA-rapporteringa opererer dei med område som ligg utanfor inntektsområdet. Dette er mindre område når det gjeld økonomi, men som er viktig i den kommunale drifta. Denne tabellen er bygt opp litt annleis. Første kolonna viser kostnader for Austrheim i netto utgifter pr. innbyggjar, den andre viser landsgjennomsnittet. Kolonne 3 og 4 viser meir- eller mindreutgifter samanlikna med landsgjennomsnittet og «normert nivå» for Austrheim. Tala i dei to radene er i millioner kroner. Vi vektlegg igjen at dette er ei samanlikning som kan inspirere til vidare djupdykk i tala, ikkje ein fasit.

	Netto driftsutgifter (kr per innb.) 2018		Mer-/mindreutgifter (mill. kr) sammenlignet med	
	Austrheim	Landet	Landet	"Normert nivå»
Fys.planl./kult.minne/natur/nærmiljø	1 477	792	2,0	1,8
301 Plansaksbehandling	586	275	0,9	0,8
302 Bygge- delings- og seksjoneringsarbeid	366	36	1,0	0,9
303 Kart og oppmåling	327	94	0,7	0,6
335 Rekreasjon i tettsted	97	247	-0,4	-0,5
360 Naturforvaltning og friluftsliv	84	121	-0,1	-0,1
365 Kulturminnevern	17	20	0,0	0,0
Kultur	3 350	2 428	2,7	2,0
231 Aktivitetstilbud barn og unge	443	222	0,6	0,6
370 Bibliotek	453	296	0,5	0,4
373 Kino	27	7	0,1	0,1
375 Muséer	26	96	-0,2	-0,2
377 Kunstformidling	4	138	-0,4	-0,4
380 Idrett og tilskudd til andres idrettsanlegg	-24	211	-0,7	-0,7
381 Kommunale idrettsbygg og idrettsanlegg	1 383	594	2,3	2,1

383 Musikk- og kulturskoler	747	290	1,3	1,2
385 Andre kulturaktiviteter og tilskudd til andres kultur- og idrettsbygg	291	309	-0,1	-0,1
386 Kommunale kulturbygg	0	265	-0,8	-0,8
Kirke	1 307	599	2,0	1,9
390 Den norske kirke	1 307	510	2,3	2,2
393 Gravplasser og krematorier	0	89	-0,3	-0,3
Samferdsel	1 637	980	1,9	1,6
330 Samferdselsbedrifter/transporttiltak	240	-145	1,1	1,2
332 Kommunale veier	1 397	1 126	0,8	0,5
Brann og ulykkesvern	1 353	849	1,5	1,2
338 Forebygging av branner og andre ulykker	79	69	0,0	0,0
339 Beredskap mot branner og andre ulykker	1 274	780	1,4	1,2

Rådmannen sin gjennomgang og tolking av KOSTRA-tala

Fysiskplanlegging/kulturminne/natur og nærmiljø

301, 302 og 303 er utgifter til avdelinga plan bygg og oppmåling.

Kultur

231 tenester inn mot unge og 370 bibliotek er begge område der Austrheim har høge driftsutgifter samanlikna med «normert» nivå. Dei to er og kommunale satsingsområde innan kulturen. 381 Kommunale idrettsbygg er og høg. Kommunen har bygd opp og eig heller større anlegg. I mange andre kommunar er det gjerne idrettslaga sjølve som eig og driftar anlegga. 383 Musikk- og kulturskolen har og eit høgt driftsnivå samanlikna med «normert» nivå.

Kyrkje

390 Den norske kyrkje har eit driftsnivå som er 218 % av landsgjennomsnittet. I tabellen vert det vist til at kommunen har meirutgift på 2,2 mill kr over «normert» nivå.

Samferdsel

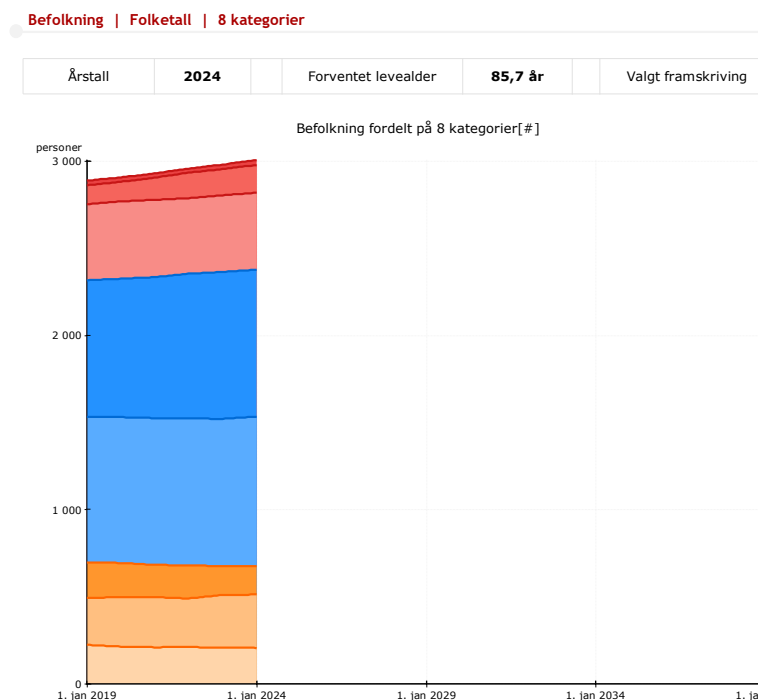
På kostrafunksjonen 330, fører vi alt som gjeld kaiar, drift av minibuss. I 2018 er og utgiftene til trippelladestasjonen ført med netto 1,24 mill kr.

På kostrafunksjonen 332 fører vi veglys, vegvedlikehald. I 2018 vart og ført utgifter til asfaltering og til veglysa Kvalvågen- Mastrevik med 3,0 mill kr. Det er kostnad før refusjon frå fylkeskommunen.

Endringar i alderssamansetjinga i Austrheim – demografiske utfordringar.

Austrheim kommune samarbeider med datafirmaet Powersim Care om å utvikle ein datasimulert modell for kotnader spesielt knytt til investering innan helse og omsorg. Modellen har og ein befolkningsmodul som viser SSB sin prognose for folketalsutviklinga i Austrheim. Tabellen og grafen under viser prognose for folketalsutvikling i dei ulike aldersgruppene. Til høgre står talet på innbyggjarar i kvar aldersgruppe i 2019 og det prognoserte i 2024.

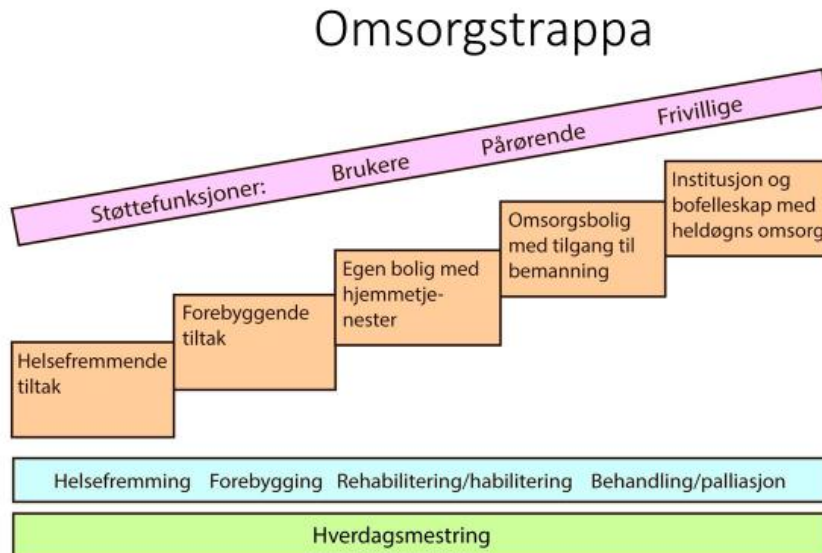
Tabellen viser utviklinga i folketalet dei fem første åra. Det er spesielt i aldersgruppa 80-89 ein bør sjå på. Frå 109 i 2019 til 160 i 2024(ca 47 %). Dette vil føre til press på både heimebaserte tenester og ynskje om institusjonsplass og eldrebustader. Det er og verd å merka seg nedgangen i aldersgruppa som treng barnehageplass i perioden. Auken av barn i skulealder er og verd å merka seg. Samstundes må ein og vita at elevtalet i klassane ikkje er høgt i Austrheim. Ein auke i elevtalet vil truleg ikkje føre til auka kostnader med klassedelingar, men auka utgifter til læremiddel og skyss.

Årstal	0-6 år	7-15 år	16-19 år	20-44 år	45-66 år	67-79 år	80-89 år	90-105 år	Totalt
2019	223	268	204	836	784	436	109	27	2887
2024	205	307	164	857	843	441	160	29	3006
Endring	-8,07	14,55	-19,61	2,51	7,53	1,15	46,79	7,41	4,12

«Omsorgstrappa.»

For å møte auken i den eldste aldersgruppa, må kommunen bygge ut både det frivillige arbeidet, det førebyggjande arbeidet, omsorgsbustader og sjukeheims plassar. Dette blir ofte framstilt i omsorgstrappa.

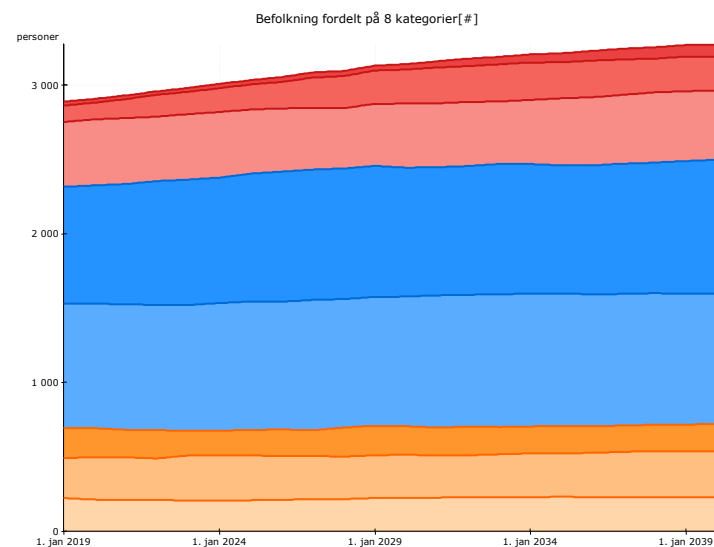

Til slutt tar rådmannen med framskriving av folketallet i heile perioden for å understreke at den tidlegare påviste folketalsprognosen held fram til 2040. Det understrekar kor viktig det er å planleggja for hjelp til sjølvhjelp, lågterskeltilbod og auke i dei kommunale tenestene for denne aldersgruppa. Tenester kan vere t.d. auke i heimehjelp, institusjonsplassar og omsorgsbustader. I tillegg må kommunen arbeide godt med folkehelse og førebygging.

Befolkning | Folketall | 8 kategorier

Austrheim

Årstall **2040** Forventet levealder **87,9 år** Valgt framskriving **Hovedalternativet**

Personers gruppe	1. jan 2019	1. jan 2024	1. jan 2029	1. jan 2034	1. jan 2039
3-89 år	109 personer	160 personer	224 personer	251 personer	233 personer

Antall personer per kategori	
Årstall	2040
0-6 år	227
7-15 år	308
16-19 år	185
20-44 år	879
45-66 år	897
67-79 år	467
80-89 år	226
90-105 år	81
Totalt	3 270
Startverdi 2019	
0-6 år	223
7-15 år	268
16-19 år	204
20-44 år	836
45-66 år	784
67-79 år	436
80-89 år	109
90-105 år	27
Totalt	2 887

Investeringar i økonomiplanperioden.

Ein av målsetjingane er å ha eit overskot på 1,75 % av brutto driftsinntekter. Brutto driftsinntekter i Austrheim er ca 280 mill kr. 1,75 % av det utgjør ca 4,9 million kr. Desse midlane er tenkt gå inn i eit fond eller nyttast til investeringar.

1. IKT

Følgjande ligg inne i perioden.

- 150 000 kr kvart år til generell IKT-utbygging
- 400 000 kr kvart år til investeringar innanfor IKTNH.
- 150 000 kr kvart år til investeringar innanfor skulane
- 500 000 kr i 2021, -22 og -23 til fagfornynging på småskuletrinnet. Midlane skal i hovudsak nyttast til innkjøp av digitale hjelpemiddel på småskuletrinnet.
- 100 000 er lagt inn i 2020 og 2021 til innkjøp av digitale hjelpemiddel i barnehagane.
- 500 000 er lagt inn i 2021 til innkjøp av hjelpemiddel innanfor omsorgsteknologi. 1 mill kr står på 2020- budsjettet. Delar av dette prosjektet skal finansierast gjennom Husbanken. Det vil tilføre om lag 0,5-0,75 mill kr.
- Vatn og kloakk
 Vatn:
 Prosjektet med ny sjøleidning startar opp i 2020 og skal vidareførast. I tillegg skal det byggast vassleidning til Førland. Det er sett av 15 mill i 2020 og same beløp i 2021. I 2022 og 2023 er det sett av 3 mill kr kvart år. Utbygginga skal finansierast med auka vassavgift.
 Avløp:
 - 1 kloakkstasjon må utbetrast.
 - 3 nye kloakkpumpestasjonar må byggjast
 - Noko av dette arbeidet må gjerast parallelt med utbygging av vatn.
 - Samla kostnad stipulert til 6,9 mill kr.

Denne utbygginga skal finansierast gjennom auka kloakkavgifter.

- 7 mill kr er sett av i åra 2021 til 2023 til oppgradering Kaland skule.
- 5 mill kr er sett av til samla ungdomsskule. Midlane står i 2021 og 2022.
- Tiltak i landbruket
 Landbruksfagrådet har kome med ynskje om å setje av midlar som aktive bønder kan søkje på til ulike tiltak i landbruket t.d. veiting, skjøtsel av skogsområde, muring m.m. Det er sett av 300 000 kr i to år, 2020 og 2022.
- Byggutbetring
 500 000 kr er sett av kvart av åra i fireårs-perioden.
- Asfaltering
 Det er sett av 500 000 kr kvart år i åra 2021-2023.
- Trafikksikring
 Det er sett av 500 000 kr kvart av åra 2021, -22 og -23.
- Kartlegging

I åra 2021, -22 og -23 er det sett av 100 000 kr kvart av åra. Dette er midlar som kan nyttast m.a. inn i det interkommunale samarbeidet Nordhordland Digitalt.

- Investeringskostnader til kyrkja.

I 2020 står det 700 000, dei tre neste åra står det 300 000 kvart år. Dette er usikre kostnader. Prosjektet med skifting og utbetring av søylene i kyrkjerommet vil eventuelt avklare om det kjem større kostnader framover.

- Steinalderbustad Fosnstraumen

Austrheim har framheva dette som eit fyrstårnprosjekt. Fylkeskommunen har støtta dette som eit fyrstårnprosjekt og løyvd 400 000 kr. Riksantikvaren har løyvd ca 260 000 kr. Austrheim bør fremje dette prosjektet innunder Biosfæreprosjektet i Nordhordland. Prosjektet går ut på å byggje ein tilkomst til eit område med rike fornfunn. Austrheim må og leggje til rette for fiske frå land og betre tilkomst for dykking i området. Det er sett av tilsaman 950 000 i fireårsperioden. I prosjektet må det søkjast om eksterne midlar framover.

Større byggeprosjekt.

- Omsorgsbustader Kaland.

Kommunestyret har utsett bygginga til 2022. Det er viktig å gå gjennom prosjektet grundig for å gjere prosjektet med eldrebustader så rimeleg at prosjektet kan finansierast med husleige. Kostnadene i det prosjektet som vart utarbeidd i 2016, har for høge husleiger. Det er sett av 6 million i 2022 og 2023.

- Barnehagebygg Kaland.

Bygget vart planlagt med ein større auke i barnetalet enn dagens SSB-prognose tilseier. Prosjektet bør såleis gåast gjennom slik at ein byggjer barnehage til dagens prognoserte barnetal. Det vert vist til prognosen tidlegare i dette skrivet som seier at barnetalet 0-6 år vil gå ned med ca 8 % i komande fireårs-periode. Det er sett av 10 mill i åra 2022 og 2023.

Konklusjon

Dei investeringaprojekta som står ovanfor, må godkjennast av fylkesmannen sidan Austrheim står på ROBEK-lista. Rådmannen vil vektleggje at lånekostnadene for Austrheim må reduserast i perioden. Det blir ei oppgåve å få finansiert dei store projekta som eldrebustader, vatn og avløp med husleiger og avgifter. I tillegg må kommunen leggje opp til å betale ned på lån. Ein del av finansieringa av projekta bør skje ved sal av kommunale eigedommar.

VEDLEGG:

VEDLEGG: Fylkesmannen sitt skriv om statsbudsjettet 2020.

Fylkesmannen har sendt fylgjande informasjon om statsbudsjettet:

STATSBUDSJETTET 2020 – KOMMUNEOPPLEGGET

I dag presenterer regjeringa framlegg til statsbudsjett for 2020. Fylkesmannen vil her gi eit samandrag som kan vera nyttig for kommunane i samband med budsjettarbeidet i haust. Det er ein pårekna prosentvekst frå 2019 til 2020 i frie inntekter for kommunane samla i Vestland som er lik den pårekna prosentveksten for kommunane samla i landet. Pårekna vekst frå 2019 til 2020 er 2,2 prosent både for kommunane i Vestland samla og for kommunane i landet samla. Frå 2020 blir det 43 kommunar i Vestland. 23 kommunar ligg likt eller over landsgjennomsnittet, medan 20 kommunar ligg under.

I brevet betyr «kommunane» primærkommunane utan at fylkeskommunane er med, og «departementet» betyr Kommunal- og moderniseringsdepartementet (KMD). Vi tek i innleiinga med endringar i kommuneøkonomien for inneverande år.

Det økonomiske opplegget for 2019

I revidert nasjonalbudsjett var det ein pårekna skatteauke for kommunane i år på 1,2 prosent. Dei pårekna skatteinntektene er no justerte opp med kr 4,2 mrd. samla for kommunane i landet frå nivået i revidert nasjonalbudsjett. Pårekna skatteauke for i år blir med det justert opp frå 1,2 prosent til 3,8 prosent, ut frå faktisk innkomen skatt i 2018. Bakgrunnen for høgare skattevekst for kommunane er større vekst i sysselsetjinga og at utbytte til personlege skattytarar er på eit høgt nivå også for skatteåret 2018.

Den samla pris- og kostnadsveksten i kommunane var i revidert nasjonalbudsjett 3,0 prosent. Pårekna lønsvekst var 3,2 prosent i revidert nasjonalbudsjett. Den pårekna pris- og kostnadsveksten i kommunane for i år er uendra samanlikna med revidert nasjonalbudsjett.

Regjeringa sitt framlegg for budsjettåret 2020

Det er rekna med ein nominell skatteauke for kommunane frå 2019 til 2020 med 2,1 prosent. Pårekna skatteinntekter i 2020 byggjer blant anna på pårekna sysselsetjingsvekst (1,0 prosent) og lønsvekst (3,6 prosent).

Det er i statsbudsjettet lagt opp til at det kommunale skatteøyret blir justert frå 11,55 prosent i 2019 til 11,10 prosent i 2020.

Det er lagt opp til at skattedelen av kommunane sine samla inntekter skal vera om lag 40 prosent også for 2020. Den samla pris- og kostnadsveksten i kommunane –kommunal deflator –er i framlegget 3,1 prosent. Deflatoren blir nytta til prisjustering av statlege rammetilskot og øyremerkte tilskot i statsbudsjettet. Kostnadsdeflatoren består av: -

Lønsvekst 3,6 prosent

Varer og tenester 2,2 prosent

- Samla prisvekst 3,1 prosent

Samla vekst i frie inntekter

Det er lagt opp til ein realvekst i dei frie inntektene for kommunane frå 2019 til 2020 med 1,3 mrd. Heile veksten går til primærkommunane. Veksten er rekna frå inntektsnivået i år som var lagt til grunn i revidert nasjonalbudsjett. Pårekna meirskatt etter dette, kr 4,2 mrd., er med andre ord ikkje med i samanlikningsgrunnlaget frå i år.

Veksten i dei frie inntektene er realauke slik at priskompensasjonen frå 2019 til 2020 vil kome som eit tillegg i inntektene.

Pårekna meirutgifter for primærkommunane i 2020 knytte til den demografiske utviklinga er kr 1,3 mrd., for tenester som må bli finansierte av dei frie inntektene.

Meirutgiftene –finansierte av dei frie inntektene –knytte til demografi for kommunesektoren samla er lågare enn dette. Det skuldast at demografiutgiftene for fylkeskommunane er pårekna å bli reduserte frå 2019 til 2020 med kr 0,4 mrd. på bakgrunn av nedgang i aldersgruppa 16–18 år.

Det er rekna med at pensjonskostnadene vil gå ned med om lag kr 450 mill. for kommunesektoren i 2020. Også dette er i 2019-kroner. Det er stor uvisse knytt til overslaget. Det kan bli fordelt med om lag 90 prosent på primærkommunane og om lag 10 prosent på fylkeskommunane.

For primærkommunane er pårekna vekst i frie inntekter på same nivå som den delen av pårekna meirutgifter til demografi som må bli finansierte av dei frie inntektene, kr 1,3 mrd. Lågare pensjonskostnader frigjer midlar til andre satsingar.

Det er lagt til grunn at veksten i dei frie inntektene i 2020 skal gi rom for å styrka tidleg innsats i skulen (kr 400 mill.) og opptopping av satsinga på rusomsorg (kr 150 mill.).

Frie inntekter –skatt og rammeoverføring –på kvar kommune

Vedlagt tabell syner rammeoverføring og pårekna frie inntekter for 2020. Pårekna skatt og inntektsutjamning i tabellen byggjer på kommunane sin faktiske skatteinngang i 2018. Dette grunnlaget er justert opp i samsvar med pårekna samla skattevekst i 2019 og 2020.

I berekning av skatteprognose for 2020 er det justert for same endring i prosent i høve til rekneskapen 2018 for alle kommunane, uavhengig av den lokale utviklinga i kvar kommune etter 2018. Denne skatteprognosen er nytta som grunnlag for pårekna inntektsutjamning. Kommunane må justera for lokale tilhøve i budsjetteringa av skatt for 2020.

Veksten i frie inntekter vil variera mellom kommunane. Årsaker er følgjande punkt som påverkar kommunane ulikt frå år til år :

- endringar i inntektssystemet
- endringar i folketalet og alderssamansetjing
- endring i andre kriteriedata
- endring i fordelinga av skjønstilskot
 - endring i veksttilskot
 - endring i distriktstilskot eller småkommunetillegg
 - endringar i skattegrunnlaget

Priskompensasjon frå 2019 til 2020 er innarbeidd i oversynet for dei frie inntektene i vedlagt tabell.

Det er som nemnd rekna med ein nominell vekst i kommunane sine samla frie inntekter på lands-basis frå 2019 til 2020 med 2,2 prosent. Denne veksten er rekna i høve til pårekna inntektsnivå i år, medrekna oppjusteringa av skatteinntektene. Den pårekna veksten for kommunane samla i Vestland er også 2,2 prosent.

Auka rammeoverføring blir gitt for nye oppgåver og omfattar også heilårsverknader i denne samanhengen. Utrekna prosentvekst i dei frie inntektene er korrigererte for dette i vedlagt tabell, slik at kompensasjon i denne samanheng ikkje inngår i prosentveksten.

Dette vil også omfatta innlemming av øyremerkte tilskot i rammetilskotet. Det er dessutan også teke omsyn til grensejusteringar i berekninga av vekst.

Innlemming av øyremerkte tilskot i rammetilskotet

Det er framlegg om å innlemma fleire øyremerkte tilskot i rammetilskotet for 2020. Dei største tilskota er :

- tilskot til psykologar i dei kommunale helse- og omsorgstenestene
- tilskot til dagaktivitetstilbod til heimebuande personar med demens
- tilskot til etablering og tilpassing av eigen bustad
- tilskot til tidleg innsats i skulen gjennom auka lærarinnsats på 1.–10. trinn

Det sistnemnde tilskotet blir gitt ei særskilt fordeling innafor rammetilskotet i 2020.

Aktuelle saker

Psykologar i kommunane Frå 1. januar 2020 er det lovfesta at alle kommunar skal ha psykologkompetanse.

Opptrappingsplan for rus

Det er opptrappingsplan for rus med auka løyvingar til området i perioden 2016–2020. Satsinga har i hovudsak kome ved at ein del av veksten i dei frie inntektene er grunngitt med satsinga på rus-omsorg.

For 2020 er kr 150 mill. av veksten i dei frie inntektene grunngitt med satsinga. Fordelinga mellom kommunane blir gjort etter delkostnadsnøkkelen for sosialhjelp i inntektssystemet.

Helsestasjon og skulehelseteneste

Den delen av rammetilskotet som er grunngitt med satsinga på helsestasjon og skulehelsetenesta blir vidareført frå 2019 til 2020, med priskompensasjon. For 2020 er rammetilskotet knytt til føre-målet kr 904,6 mill. Midlane blir fordelte mellom kommunane på grunnlag av talet på innbyggjarar i alderen 0–19 år, med eit minstenivå på kr 100.000,- per kommune.

Dagtilbod til demente

Kommunane vil frå 1. januar 2020 få plikt til å tilby dagaktivitetstilbod til heimebuande personar med demens.

Tilskot til frivilligsentralar

Tilskot til frivilligsentralar vart innlemma i rammetilskotet frå og med 2017. Totalt kr 200,2 mill. blir gitt med særskilt fordeling i 2020 i rammetilskotet, med utgangspunkt i fordelinga av det øyremerkte tilskotet i 2016.

Det blir teke omsyn til etablering og avvikling av frivilligsentralar. Tilskot til frivilligsentralar vil bli fordelt etter dei ordinære kriteria i inntektssystemet frå og med 2021.

Sjukeheimplassar og omsorgsbustader

For 2019 gir tilsegnsramma, etter vedtak om utviding i revidert nasjonalbudsjett, grunnlag for å gi investeringstilskot til om lag 2400 plassar med heildøgnsomsorg, fordelt mellom omsorgsbustader og sjukeheimplassar. For 2020 er det framlegg om ei tilsegnsramme som vil gi grunnlag for å gi investeringstilskot til om lag 2000 einingar.

Målgruppa for ordninga er personar med behov for heildøgns helse- og omsorgstenester uavhengig av alder, diagnose og funksjonshemming.

Stortinget har vedteke ei gradvis endring i investeringstilskotet slik at det frå 2021 berre blir gitt investeringstilskot til heildøgns omsorgsplassar som gir netto auke i det samla talet på plassar i kommunen. Halvparten av plassane for 2020 er netto nye og halvparten rehabiliterte.

Ressurskrevjande tenester

Ordninga med øyremerkte tilskot for ressurskrevjande tenester gjeld for tenestemottakarar til og med det året dei blir 67 år. Utbetaling av tilskot til kommunane i 2020 vil vera basert på direkte løns-utgifter i 2019 knytte til tenestemottakarar.

Det er lagt opp til følgjande for 2020:

- Kompensasjonsgraden blir vidareført med 80 prosent av netto utgifter ut over innslags-nivået.
- Innslagsnivået for å få kompensasjon blir auka per tenestemottakar frå kr 1,270 mill. til kr 1,361 mill. for netto utgifter i 2019. Det inneber ein auke på kr 50.000,- utover justering for pårekna lønsvekst i 2019 (3,2 prosent).
- Kompensasjonen som blir utbetalt frå staten til kommunane i 2020 skal kommunane inntektsføre i sine rekneskap for 2019. Kommunane skal inntektsføre den pårekna kompensasjonen i rekneskapen for det same året som utgiftene har vore.
- Tilskot for personar med psykisk utviklingshemming (16 år og eldre) i rammetilskotet blir trekt frå nettoutgiftene i berekningsgrunnlaget.

Eventuelle statlege øyremerkte tilskot blir også trekt frå berekningsgrunnlaget.

Kompensasjon for endringar i regelverket for arbeidsavklaringspengar

Med verknad frå 1. januar 2018 vart det gjennomført endringar i regelverket for arbeidsavklaringspengar. I revidert nasjonalbudsjett for 2019 vart kommunane kompenserte for ein auke i pårekna meirutgifter til økonomisk sosialhjelp i 2019 som følgje av endringane. Kompensasjonen vart gitt med ein auke i rammetilskotet på kr 90 mill.

Det er lagt opp til å vidareføre denne kompensasjonen i 2020.

Lærarnorm

Kr 400 mill. av veksten i dei frie inntektene for 2020 er grunngitt med tidleg innsats i skulen, 1.–10. trinn. Desse midlane blir i 2020 fordelte etter delkostnadsnøkkelen for grunnskule. Det er framlegg om å innlemma i rammetilskotet kr 1.316,8 mill. av det øyremerkte tilskotet frå kapittel 226 post 63, som er til tidleg innsats i skulen gjennom auka lærarinnsats på 1.–10. trinn. Det øyremerkte tilskotet er i 2019 om lag kr 1,7 mrd. for kommunane. Desse midlane blir i 2020 fordelte særskilt i rammetilskotet, med om lag same fordeling som i 2019 når dei var øyremerkte. Fordelinga mellom kommunane er vist i eigen kolonne i vedlagt tabell. Frå 2021 vil midlane bli fordelte etter dei ordinære kriteria i inntektssystemet, det vil seie etter del-kostnadsnøkkelen for grunnskule.

Overføring av ansvaret for skatteinnkrevjing

Det er framlegg om å overføra ansvaret for skatteinnkrevjing frå kommunane til Skatteetaten frå 1. juni 2020. Det er difor lagt opp til å redusera rammetilskotet i 2020 med kr 644,4 mill. Dette utgjør 7/12 av verknaden for eit heilt år (rekna til kr 1105 mill.).

Kommunereform

Inndelingstilskot

Årlege inndelingstilskot vil erstatta bortfall av basistilskot og eventuelt bortfall av småkommune-tillegg eller reduksjon i distriktstilskot som følgje av samanslåing. Den nye kommunen vil ta imot fullt inndelingstilskot i femten år etter samanslåing, før tilskotet deretter blir trappa ned over fem år. Tilskot blir tillagt årleg priskompensasjon. For allereie vedtekne samanslåingar i kommunereform 2014–2017 vil det årlege inndelingstilskotet, som blir utbetalt frå og med iverksetjing av samanslåing i 2020, vera basert på inntektssystemet i 2016. Det vil seia at det er basert på inntektssystemet før endringane i 2017. Basistilskotet i 2016 var kr 13,2 mill. per kommune. For nye samanslåingar vil inndelingstilskotet bli berekna på grunnlag av inntektssystemet i det året samanslåinga trer i kraft. Fordelinga av inndelingstilskotet i 2020 mellom nye kommunar er vist i eigen kolonne i vedlagt tabell.

Regionsentertilskot

Det er lagt opp til å vidareføra regionsentertilskotet. Vilåret er at ny kommune får over om lag 8.000 innbyggjarar.

Tilskotet blir fordelt delvis med ein lik sats per innbyggjar (i 2020 kr 68,-) og delvis med ein lik sats per samanslåing (i 2020 kr 3,256 mill.). Satsane er prisjusterte frå 2019 til 2020. Det er lagt til grunn innbyggjartal frå 1. januar 2019.

Vi viser til informasjon om eingongstilskot i kommunesamanslåingar i vårt brev av 24. mai d.å. om kommuneproposisjonen.

Andre tilskotsordningar i kommunesamanslåingar er støtte til utgreiingar etter ein modell frå departementet, og støtte til informasjon og folkehøyring.

Inntektssystemet i 2020

Inntektsutjamning

Inntektsutjamninga er 60 prosent av skilnaden mellom kommunane sitt skattenivå og gjennomsnittleg skattenivå for landet. Tilleggskompensasjonen –for kommunar med lågt skattenivå –er 35 prosent av det skattenivået er under 90 prosent av landsgjennomsnittet. Kompensasjonsgraden blir vidareført som i noverande inntektssystem.

Overgangsordninga INGAR

Overgangsordninga med inntektsgarantitilskot (INGAR) gir kompensasjon for ei utvikling i rammetilskotet med meir negativt avvik enn eit fastsett beløp per innbyggjar (grenseverdien) frå landsgjennomsnittet, frå eit år til det neste. Grenseverdien for kompensasjon er no kr 400,- per innbyggjar. Det vil m.a.o. vera den delen av utviklinga i rammetilskot frå det eine året til det neste året som er meir enn kr 400,- per innbyggjar svakare enn landsgjennomsnittet, som blir kompensert.

INGAR tek ikkje omsyn til endring i skatt, inntektsutjamning, veksttilskot og skjønstilskot.

INGAR tek omsyn til endringar i inntektssystemet, innlemming av øyremerkte tilskot i ramme-overføring, oppgåveendringar, endringar i kriteriegrunnlaget (t.d. talet på eldre og personar med psykisk utviklingshemming), bortfall av småkommunetillegg og nedgang eller bortfall av distriktstilskot.

Teljetidspunkt

For 2020 gjeld folketal per 1. juli 2019 for innbyggjartilskotet (medrekna overgangsordninga INGAR) og kriteria for aldersgrupper i utgiftsutjamninga. Andre kriteriedata i utgiftsutjamninga er frå 1. januar 2019. Oppdatering av folketal i inntektsutjamninga blir vi dareført med teljedato 1. januar i sjølve budsjettåret.

Veksttilskot

Veksttilskotet blir gitt til kommunar som har hatt ein årleg befolkningsvekst dei siste tre åra høgare enn ei vekstgrense i prosent (gjennomsnitt per år). I 2020 blir vekstgrensa ført vidare med 1,4 prosent.

Veksttilskotet blir gitt med eit fastsett beløp per innbyggjar utover vekstgrensa, i 2020 kr 60.615,-.

Distriktstilskot utanom småkommunetillegg

Distriktstilskotet skal ivareta kommunar i Sør-Noreg med svak samfunnsutvikling. Det blir gitt til kommunar som har ein distriktsindeks på 46 eller lågare.

Skattenivået må ha vore under 120 prosent av landsgjennomsnittet i gjennomsnitt for dei siste tre åra, for at kommunen skal få tilskot.

Den eine delen av tilskotet blir gitt med ein sats per kommune, og den andre delen av tilskotet blir gitt med ein sats per innbyggjar. Begge delane av tilskotet blir gradert på grunnlag av distrikts-indeksen slik at lågare indeks gir større tilskot.

Småkommunetillegg

Småkommunetillegget blir gitt til kommunar med under 3.200 innbyggjarar. Tilskotet er frå og med 2017 gradert på grunnlag av distriktsindeks. Jo høgare distriktsindeks, jo større trekk i høve til fullt tilskot (opp til 50 prosent). Dei kommunane som har lågast indeks får ikkje noko trekk i høve til fullt tilskot.

Skattenivået må ha vore under 120 prosent av landsgjennomsnittet i gjennomsnitt for dei siste tre åra, for at kommunen skal få tilskot.

Distriktsindeks

Departementet legg opp til at den same distriktsindeksen som blei brukt i inntektssystemet for 2019, også blir brukt ved fordelinga av distriktstilskot og småkommunetillegg i 2020. Han er berre oppdatert med nye tal.

Distriktsindeks for nye kommunar er utrekna som eit vekta gjennomsnitt av indeksen for dei tidlegare kommunane.

Departementet vurderer indeksen og ser dette i samanheng med distriktstilskot, medrekna småkommunetillegget. Departementet vil kome attende til dette i kommuneproposisjonen for 2021.

Utgiftsbehov

Gjennom utgiftsutjamninga i inntektssystemet skal kommunane få full kompensasjon for skilnader i kostnader som dei ikkje sjølve kan påverka. Grunnlaget for omfordelinga i utgiftsutjamninga er utgiftsbehovet per innbyggjar for landsgjennomsnittet og for den einskilde kommunen.

Skjønstilskot

a) Fylkesmannen sine ordinære skjønsmidlar for 2020.

Basisramma for fylkesmennene sitt samla skjønstilskot i landet blir redusert med kr 50 mill. frå 2019 til 2020, til kr 950 mill. i 2020. For Vestland blir basisramma redusert frå kr 168,3 mill. i 2019 til kr 163,0 mill. i 2020.

For kommunesamanslåingar i Vestland er skjønstilskot for 2020 vidareført med same nominelle beløp som kommunane i samanslåinga fekk samla i skjønstilskot for 2019.

Ein del av skjønssramma for 2020 vil først bli fordelt mellom kommunane i budsjettåret 2020. Vi vil i denne samanhengen blant anna vurdere utilsikta negative verknader på rammetilskotet som følgje av kommunesamanslåing. Departementet reknar ikkje endringar i inntektsutjamninga knytte til kommunesamanslåing som utilsikta verknader.

Fordelinga av skjønstilskot for 2020 er vist i eigen kolonne i vedlagt tabell. Vi viser til vår nettside der det er lagt ut meir informasjon om fordelinga av skjønstilskot mellom kommunane.

b) Departementet sine skjønsmidlar for 2020.

Departementet vil ha ein reserve av skjønsmidlar på kr 120 mill. for 2020. Desse midlane kan mellom anna nyttast til å gi kompensasjon for reduksjon i veksttilskot som følgje av kommunesamanslåing.

Berekningsgrunnlaget for kompensasjon i 2020 vil vera reduksjonen i veksttilskot frå det kommunane samla ville fått i veksttilskot dersom dei framleis var kvar for seg, til det den nye kommunen faktisk får i veksttilskot.

Kompensasjonen i 2020 vil vera 80 prosent av dette berekningsgrunnlaget. I 2021 vil det same berekningsgrunnlaget som for 2020 bli nytta. Kompensasjonen i 2021 vil vera 40 prosent av dette berekningsgrunnlaget. Kompensasjonen blir teke heilt bort i 2022.

Denne kompensasjonen inngår ikkje i tala for rammetilskot i statsbudsjettet. Kompensasjonen kjem med andre ord som eit tillegg til tala for rammetilskot i vedlagt tabell og det som går fram av «Grønt hefte». Departementet legg opp til ei eingongsutbetaling av kompensasjonen tidleg i 2020.

Eigedomsskatt

Det er vedteke for 2020 at maksimal skattesats for eigedomsskatt for bustad- og fritidseigedomar blir redusert frå sju til fem promille. Det er også vedteke for 2020 at obligatorisk reduksjonsfaktor i eigedomsskattetaksten blir auka frå 20 til 30 prosent for bustad- og fritidseigedomar.

Det er framlegg for 2021 at maksimal skattesats for eigedomsskatt for bustad- og fritidseigedomar blir redusert ytterlegare frå fem til fire promille.

I statsbudsjettet for 2019 vart det sett av kr 71 mill. til kompensasjon for kommunar som får reduserte inntekter som følge av at dei ikkje lenger kan krevje eigedomsskatt på produksjonsutstyr og installasjonar. Denne kompensasjonen er i 2019 gitt som skjønstilskot frå departementet.

I 2020 vil den samla kompensasjonen for dette inntektstapet bli auka til kr 143 mill. (2/7 av kr 500 mill.). Kompensasjonen er rekna for 2020 som inntektsbortfall (2/7 av full verknad) utover om lag kr 32,- per innbyggjar. For 2020 vil denne kompensasjonen bli flytta over frå skjønstilskot til særskilt fordeling i det ordinære rammetilskotet (innbyggjartilskotet).

Harmonisering av eigedomsskatt ved kommunesamanslåing

Regjeringa føreslår ei overgangsordning i eigedomsskattelova for eigedomsskatt ved kommunesamanslåing. Det vil leggja til rette for harmonisering av eigedomsskatten i ny kommune.

Det er framlegg om ein overgangsperiode på tre år. I denne overgangsperioden kan kommunane auka satsane med inntil ei promilleeining per år på bustad og fritidseigedomar og to promille-einingar per år for næringseigedom.

I overgangsperioden kan ulike delar av den nye kommunen ha ulike skattesatsar for eigedomsskatt på same type eigedom. Overgangsperioden skal nyttast til å harmonisera eigedomsskatten i den nye kommunen.

Det er valfritt om kommunen startar samordning det første eller andre året etter samanslåing. Dersom kommunane vel å utsetje oppstart av overgangsperioden, vil tilhøva med omsyn til eigedomsskatt vera uendra det første året etter samanslåing. Dette vil til dømes gi meir tid til å gjennomføra ei taksering.

Nye reglar vil tre i kraft frå og med eigedomsskatteåret 2020. Departementet vil gi nærare informasjon i brev.

Med helsing

Lars Sponheim

Gunnar O. Hæreid

assisterande fylkesmann

Dersom det er spørsmål til innhaldet i brevet, kan kommunane ta kontakt med Håvard Rød (55572143), Marit Lunde (57643005) eller Kåre Træen (57643004) hjå Fylkesmannen.

NB. Tabellen som er vist til i skrivet er ikkje lagt ved. Tala som gjeld Austrheim har rådmannen lagt inn i punktet der skriver er kommentart.